

Verblijven belangrijker dan vervoeren

Een veilig erf voor kwetsbare mensen

De buitenruimte van woonzorgcentrum Siloah in Bodegraven heeft een metamorfose ondergaan. De auto is verbannen. De bewoners, van wie velen met een bijzondere zorgvraag, kunnen er nu veilig verblijven tussen het vele groen.

Tekst Miranda Vrolijk
Beeld Jos vande Lindeloof
Tuin- en landschaps-
architectenbureau

Siloah biedt zorg aan mensen met een beperking. De locatie in Bodegraven bestaat uit een groot dagactiviteitencentrum - De Dorsvloer - en vijf woningen - De Akker. Toen de Dorsvloer enkele jaren geleden werd uitgebreid, besloot Siloah om het gehele terrein een facelift te geven. Daarvoor werd Jos van de Lindeloof tuin- en landschapsarchitectenbureau uit Delft ingeschakeld. Ontwerper Els van der Weijde van het bureau legt uit dat het veilig maken aan de basis stond van het ontwerp. „De opdrachtgever wilde dat het verblijven op het terrein weer belangrijker werd dan het vervoer.”

Tussen De Dorsvloer en de De Akker is het een komen en gaan van mensen. De woningen van De Akker bieden onderdak aan 8 groepen met in totaal ruim 45 bewoners. Een deel van hen gaat overdag naar het naastgelegen activiteitencentrum. Zij zijn te voet en in rolstoelen, sommigen slechtziend, anderen niet goed horend. Ook komen er van elders mensen naar het centrum, waardoor in totaal dagelijks tachtig mensen in De Dorsvloer hun dag besteden. Voorheen konden taxibusjes en auto's gewoon het terrein op rijden

tot bij de voordeur van de woningen. Voor een kwetsbare groep mensen als die van Siloah geen ideale situatie.

Een ander probleem waarmee het woonzorgcentrum kampte, was de enorme verzakking van het terrein. De slappe veengrond klinkt jaarlijks in, waardoor op sommige plekken het hoogteverschil inmiddels 90 cm bedroeg. Omdat de verharding traditioneel was verdeeld tussen weg en stoep waren er allerlei extra obstakels - trappen en drempels - ontstaan voor rolstoelers.

Wanneer je nu het terrein oploopt - ruim twee jaar nadat het is vernieuwd - voelt het als een woonerf. En dat was precies de bedoeling van het ontwerpteam van Van de Lindeloof. Niet de weg was richtinggevend voor het ontwerp, maar het lijnenspel van de tuinen rondom de woningen. „Die hebben we eerst vormgegeven”, zegt Van der Weijde. „De restruimte die overbleef tussen de tuinen, is uiteindelijk de weg geworden.”

De tuinen van de woningen zijn omheind door lage hagen van *Acer campestre*. Ze zijn laag gehouden zodat het terrein overzichtelijk blijft. De beplanting in de tuinen en de borders rondom de gebouwen, bestaat uit bomen, heesters en vaste planten, allen niet-giftige soorten. De vaste planten zijn met oog op het beheer in grote groepen aangeplant. „Dat begrijpt iedereen en is makkelijker te beheren.” Het groen wordt namelijk grotendeels door vrijwilligers uitgevoerd. Het specialistische werk doet de Koninklijke Van Ginkel Groep, dit bedrijf heeft het terrein ook aangelegd.

Els van der Weijde
www.josvandelindeloof.nl

De rode gebakken klinkers zijn gebruikt daar waar veel beweging is. Grijze tegels in de rustigere woonstraten.

In de zintuigtuin staat een wilgentunnel; rolstoelvriendelijk vanwege de verharding. „Zelfs mensen die zwaar beperkt zijn, merken het ritselen van de blaadjes op.”

De belijning van de tuinen rondom de verschillende woningen is leidend in het ontwerp: de restruimte is bestemd voor het verkeer te voet en in rolstoelen. Zo is een woonerfsfeer ontstaan. Links de doetuin met onder meer een grote skelterberging, ontworpen door het bureau van Jos van de Lindeloof.

Het terrein is nu vrij van obstakels. Hiervoor was het nodig het gehele terrein op te hogen. De oplossing vond het ontwerp bureau in het Aqua-flow-systeem waarbij het cunet bestaat uit een straatlaag van split, 20 cm gebroken hardsteen en 40 cm gebroken argex-korrels. Die laatste houdt het gewicht laag waardoor het terrein niet sneller zakt dan 1 cm per jaar, wat gebruikelijk is in Bodegraven. Het systeem is speciaal ontworpen om regenwater te bufferen en af te voeren. Putten en afvoeren zijn niet nodig, waardoor de verharding vlak en rolstoelvriendelijk aangelegd kon worden. Ook de gebruikte bestrating - rode gebakken klinkers en grijze parkstenen - zijn waterpasserend.

Centraal op het terrein zijn drie speciale tuinen aangelegd op verzoek van de opdrachtgever: een zintuigentuin met name gericht op horen en voelen, een geurentuin en een doetuin waarin eetbaar groen is gecombineerd met een dierencomplex voor vogels, kippen en konijnen.

De tuinen rondom de groepswoningen zijn door Van der Weijde ingericht naar de wensen van de bewoners en hun begeleiders. Van een boombankje rondom een bestaande vleugelnoot tot een 'grassenscherm' tussen twee woningen voor de broodnodige privacy. Sommige inrichtingselementen gaan verder en zijn specifiek afgestemd op individuele behoeften. Zo wordt voor één van de bewoners die het liefst altijd op de schommel zit - in weer en wind - momenteel door middel

van een stalen constructie een permanente afdak boven de schommel gerealiseerd. Een andere bewoner heeft een klein omheind terras gekregen waarop zijn konijnenhok staat. „Omdat hij anders nerveus wordt bij het idee dat andere mensen aan zijn konijn kunnen zitten.” Zo zijn er tal van andere specifieke elementen. Volgens Van der Weijde is de basis van het ontwerp sterk genoeg om deze ingrepen te kunnen hebben. „Iedereen kan daarvoor zichzelf zijn hier.” <